

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÁNFFI-báz emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.
 A „nyilváltatási”-i cikkek sora után 20 kr. előleges bekiutdése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, martius 14.

(D) A forradalom szomorú tragoediája még mind foly Lengyelországban. Mindenki tudja, hogy nem egy napi kérdés, nem a rémitő katonafogdosás az, amely a lengyel nemzetet a vételekre keseríté. Régi ezen méltatlanság érzete. Azon férfiak állanak most a csatásokon, kik gyermekkorukban oly tragoedián mentek át, minőt a gyermekek Herodes korá óta nem értek.

Igaz, hogy Miklós csár nem gyilkoltatta le a gyermekek testét, de igyekezett lelkeket ölni meg, midőn ezrenként fogdosatta el őket 1832-ben Varsó utcáin, s szülőik rimánkodó ellenzése dacára, szekerekre rakatta, s kozákok kíséretében hurcoltatá őket a birodalom belső részeibe s oly rendeltetést adott nekiük, minélfogva Oroszország hű alattvalóivá nevelkedjenek. Föl is nevelkedtek, de hányan nem állanak ott közöttük a csatátérén?

Midőn az 1831-i forradalom leveretett, könnyű lett volna Lengyelországot megnyugtattani, ha a csár kabinetje a forradalomért nem a nemzetet akart vala boszút állani. Amde egyszerre az ugynevezett „szerves statutumok” által az ország alkotmánya, melyet európai kötések alapján Sándor csár alatti hozták 1815-ben, a egy hatalmi szóval eltöröltetett, Lengyelország teljesen bekebelezetett s Oroszország kiegészítő részének lön nyilvánítva; az ország tanintézetek, a varsói egyetem, a tudomány barátainak egylete eltöröltetett, s más intézetek állítottak orosz rendszabályokkal. Nemcsak a tanintézetek által kívánták e nemzetet eloroszítani, még vallásukat is az orosz orthodox hit által elnyomni törekedtek. A nép leg-szentebb kincsei alkotmány, nyelv, hit meg volt támadva, s illetőleg megsemmisítve. Eltörölték azon jogot, hogy a polgári s katonai méltóságokra csak benszüllöttek alkalmaztassanak, az országgyűlést megsemmisíték, s helyette államtanácsot létesítettek, melynek tagjait a császár nevezte ki s nem is mindig benszüllöttekből.

A lengyel államjavarakat az oroszbirodalom javai közé vegyítették, a lengyel újonczok az orosz hadseregbe soroztattak, a rendőrség szigorú az idővel együtt nőtt, a hírlapokat szigorú felügyelet alá vették, a határszéli közlekedést s a kiutazást mindenképp gátolták. Egyetemekbe, hivatalba, katonai tiszt-ségre csak oly lengyel nyert alkalmazást, a ki az orosz nyelvet tudta, szóval tervszerileg kívánták e szép nemzetet eloroszítani.

Nem arra törekedtek, hogy a levert országot a nemzeti elem lekötélvezése által magokhoz vonják, sőt ellenkezőleg azt hitték, hogy az országos és nemzeti önállás minden nyomának eltírása által teljesen orosz provinciává fogják változtatni Lengyelországot.

Leginkább jellemzi az elkövetett kegyetlen bánásmódot Miklós csár beszéde, melyet a varsói tisztelgő küldöttséghez tartott 1835-ben. „Tudom — így szólta ő — azért jöttetek, hogy hozzám egy beszédet intézzetek. Tartalmát is ismerem, de hogy egy hazugságot alul felmentselek, nem akarom azt hallani. Hogyan hissek én nektek, kik a felkelés alatt ellenem így beszéltetek? Sándor császár, ki többet tett a lengyelekért, mint valaha egy uralkodó, csak hálátlanságot aratott. Szavaitok s tetteitek tanuskodnak mellettek. Én felindulás nélkül szólok, láthatjátok, hogy nyugodt vagyok, boszu nem vezet, jóllétekről akaratok ellenére is gondoskodom. Mindenek előtt teljesítsétek kötelességtöket, s mutassátok meg, hogy becsületes emberek vagytok. Két út közt választhatok. Vagy folytatjátok csalálmaitokat Lengyelország függetlenségéről, vagy mint birodalom hű jobbágyai békében éltek. Ha nyakasan csüngenek a külön nemzetiség és független országos állás álmain, s más ily chimárákon, csak balsorsotokat készítitek előre. Én ide ezen váracst építtetem (Varsóba), hogy e várost a legkisebb lázadásra összlövöldöztessem s porrá tegyem. Én szétrombolom Varsót, de bizonynyal föl nem építem soha.”

Igy megy a beszéd mind végig, melylyel egy barbár nép uralkodója a régi szabad és alkotmányos

lengyel nemzet fővárosának küldöttségét fogadta. A lengyelek nem adtak többé soha alkalmat a csárok ily durva kitöréseire, küldöttségeikkel nem váltak despotájuk terhére, hanem ápolták szívökben a szabadság és nemzetiség érzelmét s türték a rabláncokat, miket az oroszok vert reá, a nélkül, hogy az eloroszító rendszernek lett volna más eredménye, mint az, hogy a lengyeleket még lengyelebbekké tette.

Míg a lengyel várt a jobb időkre, a csár is ment a maga útján, 1841 szeptember 18-án kiadott csári ukáza által a lengyel autonomia utolsó nyomát az általa létesített államtanácsot is eltöröl, s a királyságot tökéletesen bekebelezte Oroszországba.

Most élethalál-harcot küzd megint a nemzet, csatái gyakran szerencsések, de még szerencsésebb védett ügyének közvéleménye. Nemcsak a népek részvéte áll mellette. Ausztia, Anglia Franciaország kormányai sirgetik mostan, hogy Oroszország adja vissza az 1815-i alkotmányt, mely európai szerződéseken alapszik, s melynélfogva az orosz csároknak semmiképp sincs joguk Lengyelország önállását megsemmisítve, azt az orosz birodalomba beolvasztani.

A jó tanács ekkor nem fog az oroszok. Ő leverheti megint a lengyelek mostani nemzedékét, de békés uralkodása nem lesz ott soha, míg az oroszokra, s nem a törvényre és igazságra támaszkodik.

Az erdélyi országgyűlésről.

A „Pesti Napló”-ban olvassuk: „Az erdélyi országgyűlés kérdése van most előtérben, mint a „Botschafter” írja. S itt ismét a legfontosabb kérdés mindenekelőtt a választási rend, melynek alapján kell törénniök a választásoknak.” E tekintetben az idéztük, olykor jól értesült lap, a következő felvilágosításokat adja.

Az 1791-diki XI. törvényt, a választásra nézve, a „Botschafter” nézete szerint, nem lehet alkalmazni a politikai és társadalmi viszonyok teljes átalakulása után. Miért? Mivel, ugymond, az a törvény a rumánokat kizárta a választási jogból. Talán a nem nemeseket akarát mondani a bécsi collega; mert hiszen a rumánok, a mennyiben nemesek voltak, színtoly politikai jogokkal bírtak, mint magyar nemese.

De hiszen ott van az a választó törvény, melyet az erdélyi országgyűlés 1848-ban hozott! — mondhatná valaki. — Erre is megfelel a Botschafter. Az unio, szerinte, nem bír jogvérvénnyel, tehát az érintett törvény sem, mely csak „ad actum” hozatott, habár későbbi törvény által eltörölve nincs.

Tehát octroyálni kellett, mond a „Botschafter”, ugy mindazáltal, hogy az octroyálás csak addig terjedjen, a mennyire a „czél mulhatatlanul megkívánja.” A provisorius választási törvénynek is megint csak „ad hoc”, a közelebbi választásra kell octroyáltatnia. Továbbá ott nem octroyálnak, a hol nem „szükséges” (wo es nicht nothwendig ist). A megyék, királyi városok s általában az 1848 előtti közjog szerint választási képességgel bíró tényezők választási jogát az új választási rendben is elismerendőknek véli a Botschafter. A képviselőkben mutatkozott egyenlenséget az által kell szerinte kiegyenlíteni, hogy néhány eddig nem képviselt községre és városra is ki kell terjeszteni a képviselői jogát. A megyék képviselőiben létezőt egyformátlanságon pedig ugy kell segíteni, hogy 60,000 lélek felül minden megye minden 30,000 lélek után egy képviselőt küldhessen. A regalisták, vagyis kinevezett tagok kérdése nyílt kérdés. A Botschafter nem tartja szükségesnek és jogosultnak a regalisták föllevenítését.

Megjegyzji továbbá az idéztük lap, hogy a mennyiben a régibb választási szabályok fentartatnak is, az „érdekképviselőnek” a német-szláv tartományokban alkalmazott elve által „regeneráltatnak.” A képviselők a nagy birtokosok, városok és falusi községek osztályaiából választatnak, e három érdekes csoport arányához képest.

Az országgyűlés helyét illetőleg legtöbb kílátás van Szeczenre. Az egybehívó rendelet néhány hét előtt alig adat-batik ki!

Felirat a juh-himlő tárgyában.

A gazdasági egylet választmányi gyűlése mart. 2-án, az állattenyésztő szakosztályt, egy, a fenséges királyi kormánysszékhöz, a marhavész és juh-himlő tárgyában, intézendő felirat készítésével bízván meg, a szakosztály így vélte a feliratot fogalmazandónak: 41. 1863.

Fenséges királyi kormánysszék!

Az erdélyi gazdasági egyesületet, a Magyarban két év óta nagy mérvben dühögő, s erdélyi megyékben is, több versen ijesztő alakban mutatkozott marhavész, ag-

godalmakkal tölti el. Ugy is nyomott gazdasági viszonyaink, alig elviselhetővé tennék reánk néve ezen csapás kárait.

Fájdalom, az orvosi tudomány nem talált még oly biztos gyógyszert, mely ezen vészt megelőznél és orvosolná. És védszerekül egyedül két mód mutatkozott eddig célra-vezetőnek:

Egyik az egészséges marha szigorú elkülönítése, s a beteg marhával való érintkezés szoros meggátlása.

A másik, a marhavész beoltás általi szelidítése. Ez utolsó azonban még kétes.

Az erdélyi gazdasági egyesület, midőn ezen lényeges közgazdasági kérdésben, a fenséges királyi kormánysszékek nézeteit közli, s közreműködését felajánlja, azt véli, hogy a gazdaközösségnek és a kormányknak egyaránt czélsszerű szolgálatot teszen. Minélfogva a fenséges kir. kormánysszék figyelmét ezen két gátló eljárásra kívánja egylettünk főleg összpontosítani.

Az elzáráshoz szükséges rendőri intézkedéseket illetőleg, egylettünk meg van győződve, miszerint a fens. kir. kormánysszék azokat épp oly fontosoknak találja mint mi. De miután ezen ragály honunkban nem ered soha, és szigorú elzárás a marhát ezen vésztől biztosan megóvjá. S mindemellett is, mult években, több fenyegető jelenség mutatkozott. A használni szokott rendőri szabályok végrehajtásának szigorubbá tévesse egylettünk előtt nem látszik feleslegesnek. Miután egylettünk meg van győződve az illető kormánysszék, eme elkülönítő rendőri szabályok körében kifejtett szigorú és buzgósságról: a szigorú és buzgósságot, csak is az érdekeltség segélyével vélvén egylettünk fokozhatni, következő rendszabályokat bátor a fens. királyi kormánysszék figyelmé- és pártfogásába ajánlani.

Alakittassék a fens. kir. kormánysszék felügyelete alatt egy országos egassági bizottmány, melynek tagjai lennének: az országos főorvos, a kolozsvári orvosi intézet állatgyógyászati tanára, és a gazdasági egylet által ajánlandó 3—4 szakértő férfi.

Ezen bizottmány bizassék meg, a vész elleni eddigi rendszabályok átnézésével, hol netalan viszonyaink kívánának, azokhoz való alkalmazásával. Továbbá:

Ezen országos bizottmány felügyelete alatt, alakittassék minden megyében szint ily egassági bizottmány, melynek tagjai lennének: a megyei hatóság részéről erre kiküldendő 1—2 tisztviselő, a megyei orvos, a megyei vagy más állatorvos, és 3—4 a közönség bizodalmit bíró, egylettünk által ajánlott megyei birtokos.

Minden város vagy rendezett tanácsoscsal bíró nagyobb községben, szintén ily egassági bizottmány alakittassék, melynek tagjai lennének: a városi vagy helyiségi előjáróság 1—2 tagjai, ha lehet, egy orvos, állatorvos vagy gyógykövác, és a község bizalmát bíró 3—4 gazda.

A falusi községekben, ily egassági bizottmányok körül-mények szerinti alakítását, a megyei központi bizottmányokra kellene bízni.

Ezen egassági bizottmányok kötelessége volna: a kiadott rendőri szabályok szigorú megtartása felett őrködni; a megyei és városi vagy rendezett tanácsoscsal bíró községi bizottmányoknak, pontosan közléseket küldeni az országos bizottmányoknak, általa megszabandó időközökben; s a hatáskörökön kívül eső intézkedéseket javaslatba hozni.

Ezen bizottmányok egymással egyenes összeköttetésben állanak, és minden előforduló, a marhavészrel illető panasz, mind a községek, mind a hatóságok részéről eléjük terjesztendő.

Az egassági bizottmányban résztvevő tisztviselőnek pedig szoros kötelességévé tétetnék, a bizottmány által hozott intézkedések pontos végrehajtását eszközölni.

Hogy pedig a kisebb birtoku osztály vagy is a földmivelő nép, miután tudvalevő dolog, hogy ezen osztály, adóját többnyire ünnevelel marhái árából fizetni, vásárelitások és zárlatok esetében, ne szenvedjen az adóbehajtók zaklatásai miatt. És főleg ne serkentessék adózaklatás által, a zárlati rendszabályok áthágására. Egylettünk igen tödvösnek vélné, ha a fens. kir. kormánysszék, a magas pénzügyigazgatósággal érintkezésbe téve magát, aziránt intézkednék, hogy marhavész által látogatott s ennek következtében lezárt vidékeken, az adóbehajtásnál, az illető kormánysszék legyenek tekintettel a terhelő körülményekre, melyek a zárlat következtében többnyire a gabona vásárlás szállítását is gátolják.

A marhavésznek beoltás általi szelidítését, ugyan, még egész biztos ovószernék nem állíthatjuk, de az e tárgyban, Magyar, és főleg Oroszban szerzett tapasztalatok azon reménnyel kecsegtetnek, hogy ha a beoltás körüli eljárást tanulmányozás kifejténé, a vész áldozatait kevés százotlira lehetne csökkenteni. Magyarbontól a nmltgu helytartó tanács, két orvost küldte ki Oroszbanba, az ottani marhavészoltás körüli tett tapasztalatokat és az ott már nagyobb tökélyre vitt eljárási módot tanulmányozni. Ezen orvosok visszatértevel czélsszerűnek vélné egylettünk, ha a f. kir. kormánysszék, ezen orvos urak tapasztalatait közlését, az országos és minden megyei egassági bizottmányoknak megküldve, a hivatalos állatorvosok kötelességévé tenné ezen tárggyal megismerkedni, és a marhavész netalan kiütése esetére, a kívánt segédkeztetésre előre magát képesíteni.

Egyszersmind egylettünk a fenséges kir. kormánysszék figyelmét egy szintoly fontos tárgyra kéri ki. Ugyanis mult 1862-ik évben a juh-himlő az országban tetemes károkat idézett elő, s már az idén is mutatkoznak egyes esetek.

Nehogy újból annyira elharapózzék eme szinten kártékony baj. Egyelőre bátorságot vesz magának, a f. kir. kormányssal közösen azon nézete szerinti hiányokat, melyek terjedését előidéztek.

Először a zárlati rendőri szabályok nem elegendően szigorú végrehajtása. Mit egyetlenné szintén azáltal vélné célzatterhelben ellenőrizhetni, ha ennek felügyelete is az országos és megyei egészségügyi bizottmányok kötelességévé tétetnék.

Másodszor az illető megyei orvosok- és hivatalos állat-orvosoknál éppen nem volt hiteles és jó minőségű oltó anyag. Ugy hogy a birtokosság és helységek, nagy kárral és idő-vesztéssel, magok voltak kénytelenek oltó anyagot előállítani. Hogy a késedelem jövőre ne okozhassa a himlő terjedését, egyetlenné célirányosnak vélné: intézkedjék a fens. királyi kormányssal közösen, hogy alakítsák egy központi juh oltó-anyag fentartó intézet, honnan a megyei orvosok és hivatalos állatorvosok útján, vagy közvetlenül mindig elegendő jó és hiteles oltó-anyag álljon a juhtartó gazdák rendelkezésére készen.

Ezen fontos közigazgatási kérdésekbeni felszólalását egyetlenné kötelességének ismervén, bátor a fens. kir. kormányssal közösen, méltóztatson a figyelmébe ajánlott ügyek erőlyes pártolása által, sokat szenvedő gazdáküzöségünk megnyugtatóra hatni.

Az erdélyi gazdasági egyetel igazgató választmánya üléséből. Kolozsvárt. mart. 9. 1863.

Gazdasági egyeteli közgyűlés mart. 11-kén.

Előki megnyitó beszéd.

Tisztelt közgyűlés! Mi lehetne őszintébb óhajtam, mint egyesületünknek ez alkalommal összegyűlt érdemes tagjait az egyetel tevékenységének hosszúsoráról, várakozásainak megfelelő eredményeiről értesíteni és azt mondhatni: Egyetlenné ugy szellemi fejlődése, mint anyagi gyarapodása gyors léptekkel halad.

Habár önámítás nélkül ily hit nem is táplálhat, de talán nem esádom, ha azt mondom, hogy egyetlenné helyzetéről kielégítőleg szólhatunk: vagy is inkább annak életrevalósága iránti meggyőződésben ünnepehetjük e mai napot, mint létesülésének 10-ik születése napját és munkálkodásainkat ez új évben is csúlunk elérhetésének nem alaptalan reményében kezdetjük meg.

Utolsó közgyűlésünk óta alig négy hónap telt el. Mit tettünk e rövid idő alatt, a titkári jelentés részletesen adandja elő; igazgató választmányunk közvetlen rendelkezésében álló minden módot, minden eszközt igyekezett a gazdaszát főbb ágának előmozdítására, a gazda közöség javára érvényesíteni, kötelességének vélte hazánk anyagi érdekeit egyetlenné hivatása körében közvetítőleg is képviselni.

Ha tehát minden jó akarat, minden kötelességérzet mellett is, valami mulasztás történt, vagy nem minden tettét koszoruzta várt siker, bíraskodjék a közgyűlés, bíraskodjék a közvélemény.

A pénztár kimutatás alapökönk növekedéséről teszen bizonyoságot. Habár ebből egyesületünk iránti részvétünk kiz, de kötelességemnek tartom egyetlenné folyvást nehezkedő azon körülményt felemlíteni, miszerint különösen kamat és évdijban jelentékeny összeg marad évről évre fizetetlen.

Midőn évi jövedelmünk alig fedezi folyó rendszerezett költségeinket, ezen körülmény, hogy mennyire gátolja, akadályozza egyetlenné, nemcsak célzást, de gyakran elke-

rülhetetlenül szükségessé bizonyosult intézkedéseiben, azt hiszem fejtegetnem szükségelteti.

Még csak egy hasonlólag lényeges tárgy felemlítésével vagyok bátor a közgyűlés türelmét farsztani, és ezt különösen ajánlom a t. közgyűlés figyelmébe; ez az újonnan vásárolt Eszterházy-féle kert, tulajdonképpen most már összes birtokunk beállításáról, berendezéséről, a földművelési és kertészeti szakosztály által készített terv, mely tanácskozásunk rendén fel fog olvastatni.

Végre igénytelen szavaimhoz legszívesebb tövözletem csatolva, szerencsémnek tartom a közgyűlést megnyitni.

Felhívás a hazai növény- és állat hasznosítókhöz.

Tervem: „Vadászok és természetbarátok évkönyve” czim alatt oly vállalatot megindítani, minek feladata leendő természettudomány hazánkban népszerűsítésének előmozdítására közrehatni, szem előtt tartva, hogy e tudomány általunk kellőleg felkarolva gazdaszatunk, iparunknak hatalmas lendületet adna, s ekin anyagi jólétünk gyarapodását nagy mérvben elősegélné.

De e cél megközelítésére nem elegendő a szakférfiak igyekezete, hanem kell hogy őket fáradságos törekvésekben minden értelmes honfi gyámolítsa; a tudomány terén teendő azon vívmányait, mik hasznosíthatók, igyekezzék átvenni a gyakorlati életbe. E szép feladat megoldásához nagy mérvben hozzá járulnak azon nemes törekvő honfiak, kik idegen égalji már tenyésztett, vagy még vadon élő hasznos állat- és növényfajok hasznosításával foglalkoznak.

E honfiakat ezennel fölkérem a közügy érdekében velleml tudatni:

- 1) Minő állat- és növényfajokkal tevének kísérleteket?
- 2) Honnan, minő nton szerették honosítandó példányait?
- 3) Mi volt azok ára?
- 4) Minő sikerrel működtek, és törekvésük sikerülése esetében, minő eljárás következett?
- 5) A honosítás ideje alatt minő észleleteket tevének?
- 6) Valamely kísérletük megbiusult esetében, mit tartanak a kedvezőtlen eredmény valószínű okának?
- 7) Lakásuk és ha ott nem létezne posta állomás, a legközelebbinek kijelölése.

Ez adatok összegyűjtése és tervbe vett évkönyvben közvételére által ugy hiszem nemcsak a közügy, hanem egyszersmind az egyes honosítók érdekében cselekszem elősegélve csoportosulásukat, minek hasznos volta felől bizonyosan minden honosító meg van győződve tudva, hogy eszmecseré és tapasztalatainak kölcsönös közlése által elősegítette könnyebben, kevesebb költséggel, fáradsággal és mégis biztosabban jut eredményhez.

Azon honfársaimat, kik szívesek lesznek közleményeikkel megietelni, kérem jegyzeteiket hozzám Szászvárosra címezve, april 20-ig beküldeni.

Benezencz, 12. mart. 1863.

Gr. Lázár Kálmán.

KÜLÖNFÉLÉK.

— E hó 15-kén tartá az oly nemes irányban indult helybeli négyetel előleges ülését mlts báró Szentkeresztiné urasszony szállásán. A városban széles körű ismeretséggel s befolyással bíró nők m. e. 30-an bivatattak meg ezen elő-

leges ülésre; sajnos azonban, hogy igen kevesen jelentek meg. Elhatározták itt az aláírás ívek szétboasztását; megválasztván jegyzőül s pénztárnokul Kovács tanár urat. Az aláírás két hétig fog folyni, mikorra a jelenkező részvényes nők az alakító gyűlésre a szabályok értelmében meghívotnak. Egy nő előtt nem lehet kedvezőbb érzet, mint a mit a szenvedő emberiség könyvének enyhítése által szerezhet meg; nem kételkedünk, hogy Kolozsvár lelkes nővilága azon emberbaráti és honleányi részvételt siet e jótékony egyetlenné aláírni; mit annak emberiségi célja és Kolozsvárnak, mint a magyar elem egyik tűzpontjának méltósága is megkíván.

— A budai népszínház közkedvességi tagja Mátrai Mária, és a Kassai színházról a vidéki népszínmű énekesnők legkitűnőbbje Zsófia Józefa, a helybeli színházhoz rendes tagokul szerződtek, s husvét után fognak fellépni.

— Kolozsvárról írják a „N. Nachrichten”-nek, hogy a „Bécsből visszatért gróf Mikó Imre tiszteletére rendezett fáklyámenet betiltatott.”

— Nem emlékszünk Kolozsvárról oly érdekes hangversenyre, mit az, mit színházunkban a tegnap rendeztek Gyarmati Miklós és Sigmond vidéki birtokosok a kalota szentkirályi reform. egyház fölsegelésére. Szent volt a cél, s méltó hozzá a hangverseny. Mint a tempiómban résztvesz az imában egy szívvel lélekkel a társadalom minden rétege, ugy e szent célra is e városból minden művelt kör közreműködött. A közöség csaknem eleredt a sok éljenzésben, mindenki, nő, férfi, polgár, katoná kitűnő érdekltséget mutatott az egész hangverseny alatt. Közreműködtek a bájos és szellemes Bornemisza Zuzsa báróhölgy és Bethlen Róza grófhölgy, az előbbi zongorán, az utóbbi hegedűn; Gruz-Szabó Camilla urnő magyar népdalokat énekelt, valamint Gyarmati Miklós, Korkers Paulina urhölgy „Ördög Robert”-ből nagy magánydalt. Gyarmati Zsigmond szépen szavalt. A ref. tanoda ifjúságának zenekara, Salamon zenekara, s a katonai zenekar is közreműködött, mely utóbbi nagy hatással adta a Rákóczi indulót. Meglepő volt a második szakaszt megnyitó kardal is, melyben 14 fiatal hölgy, tizenhat férfi és Salamon zenekara működött. Gegenbauer Salamon zenekaratól kísérve, zongorájával megint elbájolta a közöséget; ha szabad megkülönböztetést tenni a legérdekesebb volt Bethlen Rózia grófhölgy hegedűjével, melyet az előtte egészen szokatlan lámpafényél is nagy hatással kezelt. A közöség nem győzte mind végig tapsolni, éltetni a közreműködőket, s az ismélések miatt bosszura nyult hangversenyből mindenki derült kedélytel távozott.

— Brassóban folyó hó 12-kén egy kis földrengés gyöngye tüneménye tapasztaltatott.

— A szász nemzeti gyűlés legújabb határozatai komoly elmékedésre szolgáltatnak alkalmat, s most már csakugyan igazat kell adnunk a „Herm. Ztg.”-nak, mely nem rég azt állítá, hogy e kis gyűlés magasabb jogokat gyakorol, mint az örökös tartományokbeli landtagok, sőt némileg e tekintetben magával a Reichsrathal versenyez, minél fogva az említett lap állítása szerint, a szász nemzet szinte nincs is mit keresen egy eshető erdélyi országgyűlésen. Mosolyogtunk akkor, mert ez állítás jogi szempontból tulajogosan igényteljes és ma is az. De többé semmi kétség, hogy a szászok univerzitása defacto oly magas jelentőségű jogokat gyakorol, a minőket soha a mi államéletünkben egy municipium se hitt jogkörén belül esőnek, nem is próbált gyakorolni soha. Valjon e bátor, de tapasztalagó fellépés, melyet még csak ő Felsége Erdélyre vonatkozó kinyilatkoztatásainak értelmével se tudunk meggyeztetni, mennyiben felel meg a fundus regius vegyes népe óhajta és érdekei-

TÁRCZA. AZ ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

HARMADIK KÖTET.

XV.

Az élet végzettszerűtlen fonja össze a viszonyok hajszáit. Régi ismeretségek, régi emlékek élédnek fel, s hoznak szíveket s jellemeket közel hozzánk, kik gyakran ariadne fonalat nyújtanak ama tömkelegbe, hova balsorsunk vagy emberi celszövénnyek mián tévedtünk; vagy ha e vezérfonalt nem is nyújthatjuk, de világot vetnek lépteink elé, hogy sok mindent a mi titkosnak, a mi talányosnak tetszett előttünk, végre a nyert világosságnál beláthassunk.

Igy merül föl Zováthfalván újból egy név, melyet egykor Zováthy Geróné Ozdy Vilmosnak említett: Brenner kapitány neve.

Említve volt, hogy e férfi, ki egykor mint huszárkapitány katonai állomáson volt Zováthfalván, és Geró házánál szíves vendégsetetben s barátságban részesült, később lelépve a katonai pályáról polgári szolgálathá lépett, s hir szerint a központi főrendörégnél jövedelmező állást foglalt el.

Említett volt Geróné, hogy Brenner kapitánynak Zováthy Gáborral egykoru leánya volt Ágnes, egy szép szőke gyermek, azon sajátos arccsal, mely a cseh nők szépségi jellegét megkülönbözteti.

Rég meg levén szakadva minden viszonya egymással e két családnak, mit sem tudtak Zováthfalván Brenner Ágnes sorsáról. Valószínűnek hitték, hogy élte huszonnegyedik évét eltöltvén, eddig annyival valószínűbben férjhez mehetett, mert Brenner tükarékos ember volt, s már kapitány korában gyűjtögette az anyakat s nem örömet bosszát ki kezéből a nyeresémet.

E részben az öreg Kardos is bizonyosképp állhat előttünk, kinek egykor a halomvölgyi cserevásáron sikerült fölismerni romjaiban a szegény öreg „barna Dalit”, mely állatot egykor gr. Honfi Dánieltől kétszáz darab arannyal vásárolt meg Brenner kapitány; de bármennyire kedvelé, csakugyan száz arany nyeresémmel visszaadta azt a grófnak.

E miatt nem kevés éleztet is kellett eltűnné Brenner kapitánynak Zováthyektől és Ozdy Ödöntől, mert ugyanis egykor ugy nyilatkozott a kapitány „barna Dalit”-ról, hogy neje és leánya után e nemes állat legkedvesebb előtte.

Habár az ily nyilatkozatot a katonáknak megszokták böcsatani, de miután e kedves állatot száz arany haszonért csakugyan kiadta kezéből, főként a jó kedélyű Ozdy Ödön, ki Brennernek fekete szeméi által nagyon el volt ragadtatva, gyakran előhozta, hogy ily-szerit alkut ő is hajlandó volna kötni Brennerrel bájoló neje felett, s ha a katonatisztnének értékére nézve kulesul lehetne venni a kautiott, ő kedvesebb arány nyeresémet is igérne Brenner kapitánynak, mint a minő arányban kedvenez lova nyeresémet hajtott.

Sokat is boszongódott ezen dolog miatt Brenner kapitány, s kiviselte az élezeskedő társaság belőle azon örömet, a mit a száz arany nyeresémet okozhatott fővénységének. Tizenöt tizenhat év előtti dolgok voltak ezek, de most Zováthfalván újból emlékezetbe hozattak; és Gábor emlékezní vélt hét nyolcz éves játszótlársának kissé pisze órára, nagy nyílt világos kék szemére, piros ajkára, s lencsinű s pulhaságn szőke hajjára. Ugy tetszék Gábor előtt, hogy ha e hölgyet most fölserdült korában láthatná, ráismerne, annyival inkább, mert világosan emlékezett, hogy állán, a balarezt felől egy kis barna szemölcs volt, mely a kis leánynak nagyon jól állott.

Könnyen megfejtethjük annak okát, miért foglalkozott most a Zováthy család Bren-

ner nevével s Zováthfalván töltött múltjával.

Gábor peres ügyökben Bécsbe készűlvén, Brenner kapitány egyedül volt a birodalom fővárosában, kihez őt némi előismeretség ajánlhatta, és Zováthy Geróné ismerve az egykori kapitány szigorúan férfias jellemét s a néhai Zováthy Geró iránti meleg barátságát, bizvást reméllette, hogy a mi utasítást s közbenjárást Gábor részére megtehet, azt megtagadni nem is fogja.

Brenner kapitány, mostani állását nem tudták bizonyosan. Ő a katonaságban ör-nagságig vitte fel. Zováthy Geróhoz intézett legutolsó levele arról szóltott, hogy a katonai szolgálatot polgárral cserélte fel, s miután a rendörégnél foglalt állást és így a fekete könyvhöz közel juthat, forrón várja azon szempillantást, hogy Geró nevé oda bejegyezhesse és így boszut állhasson a gróf Honfi Dániellel történt visszavásár fölötti sértetésekről.

Ily hangon leveleztek együtt. Fájdalom ez volt utolsó levele Geróhoz. Azután nemsokára irt még egyet Gerónének, melyben Geró halála fölötti mély sajnálatát jelenti, s szolgálatát ajánlja minden Bécsben előfordulható ügyeiben, a töle mindig nagyra-be-esült özvegynek.

Ezután megszűlvén Brenner levelezése, sorsáról mit sem tudtak; de minthogy e korban még csak ötven és hatvan év közt járhatott, valószínűnek tarták életben lételet. Előkereste tehát Geróné az egykori huszárkapitánynak hozzá intézett utolsó levelét s átadta Gábornak, hogy alkalmasszerint az abban tett szíves ígértét igénybe vehesse e levél előmutatása által.

Éppen e levél előkeresésével s elpakolásával foglalkoztak, midőn Andrásné Halomvölgyről megérkezett.

— Nagy hirt mondok — szolt a grófné — Izidora haza jött Kolozsvárról, új élet-iskolája tanárának gróf Hallaynének magas rangu kíséretében.

— Hogy néz ki ő? — szolt Eliz.

— Mint csaknem minden hölgy a farsang után, halovány s rossz kedvű. Megviselte szép arcát, elvette tiszta szívboldogságát rangkörös nagynénjének befolyása, de talán a falusi lég ujra teremti egésztségét és szívét.

— A szív bajosan épült ki kedves néni, a mit a nagy világ ront azon. Ozdy Vilmos nem kísérte haza őt? — szolt elkomorodva Gábor.

— Ott van ő is, de mondhatom, hogy semmiesetre sem a boldog szerelem rózsakévében. Nem beszélhettem Izidorával, mert az a sátn folyvást lesett; de én alig hiszem, hogy ő új viszonyában boldog legyen. Ő nem szereti Ozdyt, rábeszélés az egész, s ha mostani ott léte alatt határozott ígéreket nem esikarnak ki töle, vagy ha eddig még nem esikartak, ugy hamarabb egyesülők én holtakn hirdetett férjemmel, mint ők ketten.

— Ugy hallottam Kolozsvárt, hogy Izidora mindig boldogul s vidáman találta magát Ozdyval — szolt Gábor.

— Nem lehet soha határozni a szívre abból, ha valakivel társas körökben jól találjuk magunkat. Ozdy kitűnő fiatal és szép férfi. A hölgyek igen kedvelik őt, egy oly kitűntetett és lovagias férfi utánjárása mindig hízog a hölgyre nézve a nélkül, hogy szíve komolyabb következtetést akarna vonni azon megkülönböztetésekből, melyek előtte mint olyanok kedvesek. Nem kétem természetesen, hogy Sofie mindent elkövet e viszony érvényesítésére csak azért is, hogy a Rinald erszényére tett fényelgő költséket egy óhajtott eredménnyel igazolja. De abban határozottan kétkedem, hogy Izidora szíve boldog volna e viszony által. E viszony gombakínövése a Sofie és Rinald be-tegségeinek, a vagyonon és összeköttetésen kapkodás összege, és így talán Izidora kétszeresen szörénsetlen lesz.

(Folytatjuk.)

nek; valjon e nagy buzgóság haszon helyett nem árt-e inkább azon államérdeknek is, a melyet a szászok szem előtt tartanak, nem akarjuk vitatni a mostani időkben, a melyek nem kedvezők a nyílt elmélkedésre. De a tényeket följegyezzük s tudomásul vesszük. Annakra megy a dolog, hogy már nem Erdély, nem a szent István birodalmi, még csak nem is ausztriai, hanem plane németegységi szempontok emlegettetnek a gyűlésben. A fundus regius mintha már nem is lenne Erdélyben, s mintha e területen élő románokra nézve semmi se lenne tüdősebb, mint ha a szász nemzeti gyűlés által képviselők órái daczára boldogítottak úgy, a hogy ők boldogítottak nem kívánnak. A gyűlésben levő román követek valamennyien óvat tesznek az újabb határozatok ellen; de ők mindössze ötön vannak 17 szász követekkel szemben, s így természetesen, mint mindig, kisebbséget maradnak. Szegényeknek mily szánandó szerep jut. De miért mulasztják el legalább különvéleményt adni be, s főleg — a mi tehetetlenségük főoka — miért nem dobnak határozatlannal két álláspont közt? A szász nemzeti gyűlés közlebről két ülést tartott, mart. 11-én és 12-én. Mindkettőben napirenden Rannicher, szebeni követ javaslatai voltak, több birodalmi törvénynek a Sachsenlandra nézve leendő behozatala iránt. A kizárólag szász többség részint egész terjedelmében, részint a helyi kívánalmaknak megfelelő csekély módosítással mind elfogadta, a kizárólag román kisebbség mind ellene szavazott, s most csak a van hátra, valjon azoknak legmagasb szentesítése a fundus regiusra nézve megtörténik-e vagy sem. Ezen, a Reichs-Gesetz-Blattban megjelent, s a szűkebb Reichsrath által a lajhántuli örökös tartományokra szóló érvénnyel hozott "törvények" a következők: 1) Az 1862 dec. 17-ki törvény az egyezményi eljárásra (Ausgleichsverfahren) nézve szóló utasításokkal kereskedői és iparos bejegyzett cégek fizetési fenakadása esetében. (A brassói keresk. és iparkamara indítványa.) 2) Az 1862 dec. 17-ki általános kereskedelmi törvénykönyv. (Ez is a brassói keresk. és iparkamara folyamodására.) 3) Az 1862 oct. 27-diki törvény a személyes szabadság oltalmáról. 4) Az 1862 oct. 27-ki törvény a házi jogról. 5) Az 1862 dec. 17-ki sajtótörvény, s az e tárgyon eljárásról. 6) 1862 dec. 17-ki törvény az általános és katonai büntetőtörvény kiadásáról. Balomiri kinyilatkoztatás, hogy miután nem egész Erdélyt, hanem csak a fundus regiusra vonatkozóan, Erdély jogéleti egységének megővése tekintetéből, mind ezen törvények ily képpen alkalmazása ellen szavaz. Jobb — ugymond — a kevésbé jó, de hazai törvény! Vele együtt szavaztak a többi román követek is. Binder reméli, hogy e törvények Erdély többi részeiben is, a hol csak a negatív uralg, érvényesíttetni fognak, ha nem egyéb, oetroy utján; mert a jogegység igen fontos a német-szláv tartományokkal. Kereskedőnk (mintha Erdély csak kereskedőből állana!) nem Szamosújvárról és Dézseről, hanem Bécs s Brünből kapják az árucikkeket és hitelt. Macellariu tagadja az universitas illetékességét e kérdésben. Rannicher visszafelé, hogy a román urak nem vonták kétségbe az universitas illetékességét, midőn a román papás canonica portiójáról volt szó. Schnell megmagyarázza Macellariunak, hogy "az ő theoriája halhatlan. Az universitas illetékessége kétségtelen. Hogy lehet azt kétségbe hozni? Fogalma szerint a "Sachsenland" területén csak egy politikai nemzetiség van. Másodikat nem ismer, s képviselőletének illetékessége az egész Sachsenlandra kiterjed. A hol egy jogosított nemzeti terület századokon át fenállott, hogy lehet a (történelmi) jogot kétségbe vonni. Nem kell confusiot csinálni! stb. (A tiszt. szónok ur maga is, véleményünk szerint confusioiban van, mert a történelmi jog terén látszik védeni érvényét oly ténynek, mely e jog terén elhagyásával megy végbe.) Rannicher úszintén bevallja, hogy az universitas illetékessége mind inkább kétségbe vonatik, a néltől, hogy az állitványok mellett törvényt lehetne felmutatni. Tény, hogy az universitas ez illetékesség birtokában van, s ez illetékességet a császár legújában is elismerte. Mellőzni kell az egész kérdést stb. Előnk int, hogy nem kell szenvedélyes vitákba bocsátkozni; részéről nem osztja Schnell nézetét az egy nemzeti ségről; ő a szászalföldön különféle nemzetiségű lakókat lát. A mart. 12-iki ülésben előnk a keresk. törvénykönyvről mondá, hogy a törvényhozás remeke; alkalmas nemcsak Ausztria, hanem Németország igényeinek is megfelelni, s méltán emelte ki előadó, hogy rendeltetése 75 millió (német) ember törvénykönyvévé válni. stb. Balomiri mindvégig óvat tesz az erdélyi jogegység szempontjából. S végül Orosz szászvárosi követ, még egyszer int, hogy a szász nemzeti gyűlés ne vágjon oly dolgokba, a melyek illetékességi hatáskörön kívül esnek. Ezek voltak a nevezetesebb, jellemzőbb eszmék, a melyek e két ülésben felmerültek, s egymás ellen egyenletlen harcra jutottak.

— "P. L." bécsi levelezője arról értesül, hogy az erdélyi román congressus csak april hóban fog összejúlni. E tény figyelemre méltó, mert tudva levő dolog, hogy a román congressus egy neme akar lenni egy román országgyűlésnek, melytől határozott befolyást várnak a románoknak az erdélyi országgyűlésen követendő magatartására. A congressus elbaltázása viszályt fog gyakorolni az erdélyi országgyűlés összejúlének időpontjára is, úgy hogy ez egyáltalán nem áll oly közvetlen kilátásban, mint azt legújában hirdették.

— A magyar kérdésre vonatkozólag a "Botschafter" ezeket írja: "Mint halljuk, a magyar kancellár, gróf Forgách, legmagasb helyről felszólítást kapott, javaslatait a magyar alkotmánykérdés megoldására s a birodalmi alkotmánynak Magyarországban (?) keresztülvitelére nézve megtenni. A főkurátornak ur most az illető operatum kidolgozásával foglalkozik. Ezen operatum alapul fog szolgálni a minisztérium e tekintetbeni tárgyalásának. Az államminisztérium a magyar országgyűlés egybehívását határozottan sürgeti." E közlemény ugyan megerősítést vár, s egyes részéről előre is ejondhatók, hogy incorrectek; azonban közülük további commentár nélkül.

— A magyar kérdésre nézve a "N. Nachr." szerint teljes szélesend állott be. Hogy a főkancellár a Magyaror-

szágon követendő politikát illető nézetét külön emlékiratban fejtette ki, megvalósul. Tartalma még nem tudatik, de ha a "N. N." jól van értelmezve, semmi határozott vezérelv nem találatik benne. Annyi tény, hogy azon körök, melyek mostanig a kiegyenlítés érdekében fáradoztak, egyelőre visszavonultak. Gr. Aponyi elhagyta Bécsét, Szentiványi Vincze k. tanácsos, — kinek neve az újabb békülési mozgalmakban gyakran előfordult — szintén elutazott.

— B. Szolnokmegyéből írják: Feltűnően őrvendetes jelenség megyénkben román testvéreink között a szellemi művelődés előmozdítására irányított törekvések. A községek legnagyobb része állam-kölesönét az iskolák javára ajánlotta fel, s egy más szellemi célokra. Román hírlap csak a helybeli postára 20 példánynál több jár. A kik a műveltebbek között a magyar nyelvet nem tudják, azt tanulmányozzák. A községi joggyök román nyelven vezetik a községi ügyleti könyvét; csak így, s csak ez uton koronázza siker a szellemi törekvéseket, minden politikai tüntetés nélkül; nem lehet igaz keblű magyar, ki ne őrvendene a testvér nemzet művelődési törekvésein.

— A "F-n" bécsi levelezője alapos tudomás után állítja, hogy ő Felsőge az utóbbi napokban egy magyar államférfi előtt oda nyilatkozott, hogy a függő kérdések megoldását egyedül a magyar országgyűléstől várja, s annál keresendit is.

— A "L." bécsi levelezője írja mart. 12.: Közlebb a magyar alkotmány ügyében elhatározott lépés várható, a legközelebbi minisiteri tanácsban először határozat fog hozatni. A magyar országgyűlés egybehívására van kérdésben. A lev. egyszersmind úgy hallja, hogy a hírlap irdalom nagyban igygyűző fog vétetni, előkészítéssel a bekövetkezendő jelentékeny nyilatkozásoknak, melyek a belpolitikát tetsző helyzetéből kiemelnek.

— Az erdélyi országgyűlés, a "L." bécsi levelezője szerint, május hó végén egybe fog hívattni; a meghívó rendelet apr. 15-én fogja kiadati. Az országgyűlés egybehívását a szász nemzet grófiának választása előzi meg. A megyei, kerületi és járási választások választási kerületek szerint mennek végbe. A választó kerületek meghatározásánál a megyei határokat tekintet lesz, s külön megyék részei egy választó kerületbe nem vétetnek, sőt minden megye, mely 60,000 lélekszámon felül s legalább 90,000-en alól számit, ez magában több választó kerületre fog felosztattni. A többi megyék csak annyi képviselőt fognak küldeni mint ezelőtt.

Nyiltér

Az érdem méltánylása érzetéből inditva érzem magamat megyei főorvos Dr. Szentpéteri János urnak a szenvedő emberiség irányában tett szánatlan, kitűnő siker eredményezett szolgálatiért nyilvános elismerésemet közzé tenni, minek bebizonyítására legyen elég felhoznom azon igen nevezetes eseteket, melyekről nemcsak én, hanem az illetők is mindig taubizonyoságot tehetnek: hogy névszerint egy volt bírámnak egy 76 éves öreg Hidi Pistának, valamint csakugyan gálfalvi Hidi Mihályának, Keszegh Jánosnak, dzs. mártóni Báthori Ferencnek és több másnak adta vissza miútt, és szorgalmas nőkezelés által minden jutalom várás nélkül szemek világát, továbbá egy bonyhai szegény árva leányka Kis Máriknak, mór vagy fekete hálgyon miatt tökéletesen elvesztett látását két heti gyógyítás után varzolta elő, minek eszközzésére úgy hiszem a lelkiismeretes kezelésnek nem kis fokozata kiváltott; de sőt egy szegény dicső szentmártóni Dávidusé ismét asszony megmentésére a gyermek eldarabolását szerencsésen véghezvivén, az utó gyógy-mód költséget maga vitte. Ezen fényrederítéssel tartoztam a tisztelt orvos ur érdemeinek.

Vámos-Gálfalván, febr. 17. 1863.

Földvári Ferencz.

POLITIKAI HIRNAK.

ANGOLORSZÁG. London, mart. 12. Biztos hír szerint az angol kormány jegyzéket küldött Pétervárra, a mely azon indokolt javaslatot tartalmazza, hogy Lengyelországnak az 1815-i szerződés alapján azaz azaz megfelelő alkotmány s a jelen felkelésre általános közbocsánat adassék.

FRANCIAORSZÁG. Páris, mart. 12. E hó 9-én a várt kabinetfutár Pétervárról megérkezett Montebello herczeg stírgyöneyével. A stírgyönek fontossága miatt négy nap alatt tette meg az utat. Még az nap délután rendkívüli minisiter-tanács tartott a császár elnöklete alatt. Hír szerint az orosz udvar válasza nem kedvez. Ez elismeri Franciaország jó szándékait, kifejezi a lengyelek iránti rokonszenvét, de a felkelés tökéletes elnyomása előtt semmi engedményt nem szándékszik adni, minthogy e mozgalmat a forradalmi párt idézte elő, és Oroszország ily körülmények közt nem mutathat félelmet.

Az orosz csáznak egy hadsegéde Dolgorkoff Vaszil herczeg lovassági tábornok is Párisba érkezett s ugyancsak 9-én volt a császár által magán kihallgatáson fogadandó.

A "France" írja, hogy Budberg b. orosz követ kihallgatáson levén a császárnál, uralkodója nevében formaszert biztosításokat tett, hogy Oroszországnak komoly szándéka a lengyeleket engedmenyek és kellő biztosítékok által megnyugtani.

A francia csapatok visszahívását Mexikóból folyvást valószínűbb híryanánt beszélik. Azt is mondják, hogy az ez iránti rendelet legközelebb meg fogja jelenni a "Moniteur"-ben. Forey tábornoktól a diplomatai felbatalmazás állitól már elvetetett s Dabois de Saligni grófra ruházottat; a katonai parancsnokságban azonban semmi változás nem történék.

Egy olasz lapnak írják Párisból, hogy Palmerston lord közlebről ott járt a legnagyobb incognitoban s kétszer értekezvén a császárral a lengyel kérdés felett, ismét visszautazott Londonba.

A "Moniteur" szerint nem igaz, hogy a chalonsi tábor martius végén alakították. Csak május végén fog egybehívattni, mint ezelőtti években történt.

OLASZORSZÁG. Turin, mart. 12. A kölesőre vonatkozó törvény a kibocsátást szabályozó határozattal együtt megjelent. A főbb feltételek ezek: Egyik része magánosokt nak engedtetik át, a másik része pedig nyilvános aláírásra van fentartva. Ez utóbbi 5 millióra van téve, 1863. január 1-től számítva. A megszerzési összeget minisiteri határozat fogja kiszabni. Tíz részletben történik a befizetés: az első az aláírásakor, az utolsó pedig 1864. mart. 20-án. 10 franknál kisebb aláírás nem törénhetik. Azt hiszik, hogy a kibocsátási díj 71.

Az "Italie" írja: Ha a híreknek hitelt adhatunk, nagy jelentőséggel bírnak azon titkos utasítások, a melyeket Vacca ellenadmirál kapott a tengerészügyi minisiteről, hogy a Pyreusba egy olasz hajóhadat küldjön. Megerősíti ezen esemény a politikai körökben elterjedt véleményt, hogy a keleti kérdésben a párisi, pétervári és turini kabinetek közt tökéletes egyetértés uralkodik. Annyi bizonyos, hogy egy olasz hajóhad, a mely nemsokára még a Garibaldina és Regina fregatokkal szaporittatik, a görög vizeken Ausztria bizalmatlanságát felkeltette, s ezen hatalom parancsot adott a "Kaiser" hajónak, hogy a Pyreusba menjen.

Garibaldi egészségéről kedvező hírek szólnak, habár a gyógyulás csak lassan halad. A tábornok következő tartalmu levelet intézett Langiewitzhez Caprerából folyó hó 1-ről: "Kedves Langiewitz! Aldja meg őrnt az Isten s önnel hazájának szent ügyét. Ön győzni fog, ha, mint valóban történik, részletezi a felkelést s egész régi Lengyelországban, ha lehet, még tovább elterjeszti. Ez uton oda viend ön, hogy az egész világon nyilvánuló részvét tényekké tömörülend. Már is bámulus, Lengyelországhoz szálló hősteteket vitt ön véghez s a lengyel ifjúság élén csodákat fog művelni. Mi mindnyájan nemsokára önnel leszünk."

NÉMETORSZÁG. Berlin, mart. 11. A belpolitikai helyzetéről egymásnak ellentmondó hírek keringenek. Némelyek azt mondják, a kormány komoly szándéka a képviselőházzal kibékülni, s hogy maga a pénzügyminisiter Bodelschwing is abban fáradozik, hogy a költségetes nélküli kormányzásnak valamiképp vége szakadjon. Más részről ellenben azt állítják, hogy irányadó körökben ez időszerint nem is gondolnak arra, hogy a hadsereg szervezési kérdésben tanusított engedékenységet által munkáljanak a viszály kiegyenlítésére. Sőt e körökben oly kívánságok nyilvánulnak, a melyek homlokegyenest ellenkeznek a népképviselő fogalmával.

Az orosz-porosz egyezmény által felidézett diplomatai csatepaté ugylátszik némileg meglekintette a berlini kabinettet. Most már azon mesterkednek, hogy minden jelentőség elvitassák. Maga Bismark azt nyilvánította a képviselőházban, hogy a határok átélése orosz csapatok által, mindig porosz parancsnok bevezetésétől főlteletetetik. Hasonló rendeletök van a porosz csapatoknak is. Ezáltal a conventio főpontja meg van szüntetve s ez különösen Bajorországnak tulajdonítandó, a mennyiben tiltakozni akart a szövetségi gyűlésnél a szövetségi határoknak orosz csapatok általi átélése ellen.

A minisiterelnöknek a képviselőház elnökéhez intézett irata által, a király parancsából, a ház három elnöke és 14 képviselő hivatott meg mart. 17-re a fél-százados emlé alapköve letételére. A 14 képviselő sorshuzás utján azonnal kijelöltetett.

OROSZ és LENGYELORSZÁG. Sz. Pétervár mart. 10. Valószínűsítéssel bíró hírek nyomán írják, hogy Sándor csár olyanszerint alkotmányt szándékoznék adni Oroszországnak, a milyen az 1847-i porosz alkotmány az egyesült országgyűléssel. Az alkotmány terve már többféle szigorú vizsgálalon keresztül ment, s most a csár előtt állana megerősítés végett. Ezen alkotmányterv a nemességnek némi előnyöket ad, a mi Oroszország társalmi viszonyaiból könnyen kimagyarázható. A "Bresl. Ztg." ugy értesül, hogy a csár ugyan azt az alkotmányt akarja Lengyelországnak is adni; csak hogy előbb a felkelés elnyomassék.

Langiewitz, mint dicator, mart. 10-ről kiáltványt bocsátott ki, a melyben tudatja honfi társaival, hogy a központi bizottság rendeletéből a legfőbb polgári és katonai hatalom az ő kezeiben van egyesítve, s a végén így szól: "Most titeket népek, titeket lengyel korona fiai, litvániaiak, kisoroszok, a kik egyetlen lengyel nemzetet képeztek, titeket szólítalak fel a mindenható Isten nevében az általános felkelésre a muszka zsarnokság, a barbárság ellen! Lengyelország minden fiának egyetértése vallás-és álláskülönbség nélkül, az áldozatkészség és törekvések általánossága s a vezetés egyesítése fogják ma még szétforgácsolt erőinket az ellenségre nézve félelmes terjedelművé tenni; ezek fogják előidézni a hon függetlenségét; ezek fognak szabadságot és boldogságot adni a jövő nemzedéknek s dicső és halhatlan emléket nyújtandak azoknak, kik a szent kizdelem hősi halálával halnak meg. Fegyverre testvérek! fegyverre a haza szabadsága és függetlenségeért!"

A felkelés folyamáról szóló tudósítások érdekesebb részleteit a következőkben vonhatjuk össze: A felkelés folytonos növekedésben van. A krakkói kívül eddigelő a kalisi kerületben legnagyobb a mozgalom; ugyanazért oda összpontosították a legtehetősebb orosz haderőt.

Egy szemtanu írja, hogy Langiewitz serege, a legújabb csatlakozások következtében 7000-re növekedett; s azt mondják, nyolcz ágyuja is van.

Bebizonyult tény, hogy összeittközések alkalmával rendszeren több orosz esik el, mint felkelő, a minek oka azonkívül, hogy az oroszok különben sem valami jó lövők, abban rejlik, hogy előbb leiszszák magukat s úgy mennek a csatába.

Mioszslawszkáról egy pár porosz lap azt írja, hogy a vezényelről lemondván, Drezdn keresztül elutazott nyugatra. Ellenben a "Sch. Corr." szerint az a hír, hogy Mioszslawszki tábornok a központi forradalmi bizottmányval volt kellemetlensége miatt, a melyek rá nézve nem jól kitűtő csatározások után következtek be, — visszavonult volna, alaplatan. Hiteles tudósítások nyomán Mioszslawszki most is helyén van s a haderő szervezése-és vezetésével foglalkozik, de nem mint önálló hadparancsnok, hanem Wisoczki tábornoknak alárendelve, a ki főhadparancsnokká való ki-

nevezetét elfogadta s már a felkelők között van. Mihelyt a mostani guerilla-baroz helyébe a jól szervezett rendes hadviselés fog lépni, Wisoczky tábornok fogja a felkelő sereg tetleges vezetését átvenni.

Garibaldi Menottiról, a közölt hírlapi czáfolatok dacára azt állítják, hogy folyó hó 9-kén a felkelők goszczai főhadisülésére érkeztek.

A főbb nemesség is kezd csatlakozni a felkeléshez. Langiewitz és Woligorski alatt már nem egy főrendi család sarja vítezkedik. A „Wiener Ztg.” pedig feltűnően találja, hogy milyen sok nő veszen részt a mostani felkelésben s mennyien esnek el közülük. Csak Lodzán négy nő ölte meg az oroszok. Egyik egy előkelő földbirtokos leánya, hősiességet s egy oroszot a más világra küldött. Magának Langiewitznek egyik hadsegéde is hősi, a kinek szépségét és rendkívüli bátorságát nagyon bámulják.

A „Schles. Ztg.” írja, hogy Wielopolszki marquis fia feliratot készít a czárhoz, a melyben Lengyelország visszaállítását kéri a bécsi congressus határozatainak alapján. A főnemesség számos tagja bajlandó lenne a feliratot szintén aláírni, s e körülménynél fogva nem alaptalanul gyanítják, hogy a fia az apa megbagyasából működik, a ki még ismét magasabb helyről nyerhetett utasításokat.

Varsóból írják, hogy a napokban több rendőrt vezettek végig fényes nappal hátrakötött kezekkel az utcákon. Ez az eljárás annál inkább feltűnt, mert az oroszok még gyanítani sem szeretik, hogy az ő bivatolnokaik hibáztatnának. A külföldi lapok a varsói olvasók rendszeren fekete festékekkel bemázolva s részben kivágva kapják meg. Ugyancsak Varsóból tudatják azt is, hogy Moszkvában a kormány minden eszközt felhasznál, a melylyel az oroszokat a lengyelek ellen igaztatja, habár ezen eszközök sokszor nem is tiszták; így többek közt minden reggel plakátokat ragasztat az utcasarkokra, a melyek fametszetekben tüntetik elő, hogy a lengyelek az oroszoknak hogyan szurdalják ki a szemét, hogy buzzák ki a nyelvét, hogyan vagdalják le a füleit stb.

TÖRÖKORSZÁG. Trebinje, mart. 10. Zubziban tegnap az egész rendes török katonaság fegyveres kézzel saját őrnagya ellen fellázadt, a ki szokás által menté meg

magát s a basibozukok s arnautákhoz menekült, a kik a lázadásban részt nem vettek. Mondják, hogy a vezérek több nap óta a legszükségesebbekben hiányt szenvednek. Ma az egész helybeli katonaság a basibozukokkal egyesült, hogy őket, ha csak lehetséges, jó szóval köteleességük teljesítésére visse zavazassza.

MOLDVA-OLÁHFEJEDelemség. Bukarest, mart. 10. A kamarailést e hó 14-én bezárják. A ministerium interpelláltván, ha az ilések meghosszabbíthatnak-e, hogy a költségvetés alkotmányserileg megszavaztathassék, azt válaszolta, hogy nem tudja. A kamara ezt a választ az alkotmány megsértésének vélvén, a mely a meg nem szavazott adók behajtását tiltja, oly indítványt von 55 szóval 47 ellenében fontolóra, a mely kinyilatkoztatja, hogy a ministerium nem bírja a kamara bizalmát, s csak alkotmányos ministeriumnak fogja a költségvetést megszavazni; miután azokat a törvény áthágóknak nyilvánítja, a kik a meg nem szavazott adók behajtását elrendelik, valamint azokat is, a kik azt eszközlik.

A lengyelek iránti rokonszenv a kamarában előbb kitört, mintsem várni lehetett. Bratiann képviselő ez ügyben a következő tartalom interpellatit tett: Moldvából jött levelek számos elfogatást említenek, a mit az ottani rendőrhivatalnokok régebben ott tartózkodó lengyelek ellen elkövettek. Hasonló, több helyen megtörtént eljárások következtében felhívom a ministerelnököt, mondja el, mit tud e tárgyban, s ha a fenebbi hírek valószínűk, minő indokok bírták rá a kormányt a vendégszeretet törvényének oly megsértésére, és oly rendszabályok hozására, a melyek az orosz kormány iránt semmi által nem igazolható részrehajlást tanusítanak.

Ujabbak. Krakkó, mart. 14. Langiewitz miután dictatorrá kiáltott, Jeziorskit és Waligorskit tábornokká nevezte ki. Nyolc halálra ítélt egyének megkegyelmezett; egy parasztot, a ki egy sebesült felkelőt az oroszoknak kiadott, falujába vitetvén, a közönség szemeláttára felakasztatta. Hétfőn a felkelők Myszewo mellett, a plocki kormányzóságban megverték az oroszokat; 100 orosz esett el. Langiewitz előőrsei három mért-

földnyire állanak Miechowtól. Sosnowka mellett előőrsi csata volt. Krakkóba a múlt éjjel több szekér hozatott be, a felkelőkhez szándékozó egyénekkel.

— Lemberg, mart. 14. Magán uton jött hírek szerint a felkelés Podoliában is kitört és Bázna néhány ezer felkelő áll.

— Varsó, mart. 13. A felkelők Lewandowski vezérlete alatt, folyó hó 5-én Brzeznicánál győztek s két ágyút vettek el; 7-én Wladowánál a Bug mellett Lelewel vezérlete alatt s ugyanazon nap Rattinál tetemes orosz csapat felett diadalmaskodtak. Egymás után több győzelem.

— Trebinje, mart. 13. Zubziból minden katona elszökött Trebinjébe. Az engedelmisség megtagadása eddigelő további következmények nélkül maradt. Jelenleg mind a három itt levő zászlóalj követeli vagy zsoldját, vagy hogy mielőbb csatatérre vitessenek. Féken tartásukra az arnauták nem elégségesek, a kik hasonló szükségben szenvednek, de eddigelő engedelmesek.

— Konstantinápoly, mart. 7. A dunai fejedelemségeken át ismét 6000 darab orosz fegyvert szándékoztak Szerbiába csempészni. A szállítmány azonban szerezésesen eljutott Lengyelországba.

— Athéne, mart. 7. A nemzeti gyűlés 27 tagu bizottságot választott, a mely a helügyminiszterrel a trónkérdésben tanácskozzék és önállóan határozzon.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 16-kán: Nemzeti kölcsön 80.70. 5%. Metalliques 74.40. Bank-részvény 797. —. Hitel-részvény 213.10. Váltó Londonra 115. —. Ezüst 114.50. Arany 548.

Martius 14-kén: Urbéri kárpótási kötvény: Magyarországi 74.50. Erdélyi 72. —.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(55)

A cs. kir. osztrák

(3-6)

Hitel-sorsjegyek

huzása április 1-jén 1863-ban leend.

Minden sorsjeggyel nyeretik a huzások folytán, még pedig a következő kölcsön nyer- részletekkel u. m. 250,000 frt. 200,000 frt. 150,000 frt. 40,000 frt. 30,000 frt. 20,000 frt. 15,000 frt. 5,000 frt. 4,000 frt. 3,000 frt. 2,500 frt. 2,000 frt. 1500 frt.

sat. Legkevesebb nyeremény 140 forint.

Egy ily sorsjegy ára csak 3 „ oszt. ért.

5 Sorsjegy ára csak 14 „ „ „

Megrendelések a jegyekre az illető ár mennyiségek megküldésével mentől előbb és közvetlenül Frankfurtba a M. B. Schottenfels bank és nagy kereskedő Czéghez küldendők.

Nyer-Lajstromok a huzás után azonnal elküldetnek minden résztvevőkhöz.

(766)

(9-9)

MAINZI Drescher és Fischer

valódi RETEK-CZUKORKÁNAK

egyedüli raktára Kolozsvárra Karváz József fűszerkereskedésében, és WOLFF J. gyógyszerüzében.

Ezen czukorkák, melyek már évek óta egész Németországban a legnagyobb sikerrel használtattak és mint a legjobb szer a köhögés és mell-fájás ellen elősmertetvén, annál inkább ajánlható, mivel a fennebbi gyárosok jelenleg sokkal jobbított retek-czukorkáinak hatásáról jót állanak.

Árai:

1 val. csomag 35 kr

1 valódi doboz 45 kr

1 lat 8 kr.

Valódiában kapható még: Tordán WOLF GABOR gyógyszerész urnál, és Enyeden WINKLER JÁNOS ur fűszer, anyag és festék kereskedésében, és TRAJANOVITS EDE gyógyszerész urnál.

(16)

17/3

(3-8)

Dr. Béringer

orvos tudornak illat gyógyszeres

KORONASZESZE

(vagy kölni-víz Quintessentiaja.)

ily koronaszeszt a fürdő kádunkba öntve füvek és virágok füzetei, hogy ha pedig a gyenge idegrendszerünknek a test vele bedörzsöltek, az idegek fesz ereje az által csudálatosan nevededik. Dr. Béringer koronaszesze minden szakértők és azt használók által, mint egy ritka nemű szerencsés összetételű szer méltánylólaj ismertette kinttől hasznos tulajdonai által, a háznál hasznos, útban segítő, s az öltözök asztaloknál kellemes szer, s jogosan ajánlható. Kimerítő utasítások ingyen szolgáltatnak. Dr. Béringer illat-gyógyszeres, koronaszesze eredeti üvegekben 1 frt 25 kr-ával kaphatók.

Dr. Béringer összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: Kolozsvárra: csak is gyógyszer. WOLFF J. s Khudi J. özevgyénél kaphatók, valamint

Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Büchler A.; Nagy Enyeden: Trajanovits Ede gyógyszerész és Bisztricsányi A.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátszeg: Mátéfi Béla gyógyszer; Kézdi-Vásárhelyt: Hankó László; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer; Szász-Régenben: Wachner Tragtott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepsiszentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer; Szeredában: Gozsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tásnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalatnán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtárúrnál

kaphatók:

Józsika Miklós, a két mostoha. Történelmi regény, 2 kötet. Ára 2 frt.

Első Napoleon császár élete, a legbritelebb kútfők után, 3. kiadás. Ára 2 frt.

Dr. Flamál Vilmos, a marhavész s annak oltása mint az egyedül biztos-szer, a marhavész szelidítésére s végképeni kiirtására. Ára 80 kr.

Ollendorff H. G., eredeti angol nyelvtani új tanrende, melyet követve, néhány hónap alatt lehet olvasni, írni és beszélni tanulni. A magyar tanulók használatára átdolgozta Egan James. Ára 1 frt 50 kr.

Koppe F. G., a földmívelés és állattenyésztés, utmutatás a mezőgazdaság sikeres és minél több haszonnal üzésére. A hetedik kiadás után fordította Galgóczy Károly, 3. magy. kiadás Ára 2 frt.

István Bácsi, ügyes Mari a kis konyhakertésznek, vagyis alapos oktatás a zöldség-termesztésben. Ára 50 kr.

Ökröss Bálint, általános magyar törvénykezési eljárás peres és perenkívüli ügyekben, a legújabb törvényhozás szerint. Ára 5 frt.

Oláh Judith. Történelmi regény egy kötetben. Irta Dózsa Dániel. Ára 1 frt. 20 kr.

Ingyen tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvét színtoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Sámuel. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzeté.) Ára 1 frt 60 kr.

Az országbírói értekezletről, különös tekintettel a váltójogra. Lipse. 1863. Ára 50 kr.

Histoire de Sibylle par Octave Feuillet 3 kötet 2 frt.

Képek a hazai történelemből. Gyermekek számára szerkesztő Tanczos János. Ára 50 kr.

A magyar kényurak. Regény az Anjou-királyok korából. Irta Józsika Miklós. 4 kötet. Ára 4 ft.

Gyümölcsfa-iskolák Lucas Ede útmutatási nyomán, hazai viszonyainkra, különösen a községi faiskolák vezérkönyvéül. Kiadja a „Kerti gazdaság” szerkesztősége. Számos fametszettel. Ára 1 frt.

Arany kincstár, ezer titkos szerrel a közjót előmozdítására és iparüzlet lendítésére, a mezőgazdaság, vegy-tan és műipar terén tett legújabb felfedezések szerint, nélkülözhetlen kézikönyv házi-, mezőgazdák, gyárosok és iparosok számára. Második kiadás. Ára 1 frt. 40 kr.

Vas Gereben, Életunt ember. Regény 2 kötetben. Ára 2 frt.

Kempelen Győző, Herostratiadók, felelet Arisztidesznek az „Önbíralatra” és „Polgárosodás”-ra. Ára 80 kr.

Pados János. Utijegyzetek. Levelekben. Ára 1 frt 50 kr.

Ladányi Gedeon, a magyar alkotmány története. Iskolai kézikönyv. Ára 1 frt.

Kiss Károly, a stratégia elvei az 1796 iki németországi hadjárat előadásával felvilágosítva. 2 kötet ára 4 frt.

Szózat, hazánk katolikusaihoz. Különösen katolikus klérusához. Ára 50 kr.

KÉSZPÉNZRE

ntasíttatnak föld- és gyár-birtokosok, iparvállalkozók, községek, testületek és magánosok, kik nagyon elfogadható feltételek mellett folyó-tőkét kívánnak felvenni kellő biztosítások mellett.

Közelebbi felvilágosítással szolgál bérmentes megkeresésekre:

Henri Frimout és Angeli Edler József Bécében, Péterter, Wandl szálloda, 149 ajtó szám. (37) (4-4)

Nyomatott az ev. ref. főtáda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)